Juletale 2025

Viceskoleleder, Deia Vejby

Kære Bussebørn

Så blev det december. Og sidste skoledag i 2025 er meget snart forbi. Vi står på tærsklen til et nyt år. 2025 er ved at rinde ud, og vi gør os klar til at tage hul på 2026. Et år med nye muligheder, nye kapitler og forhåbentlig en masse gode oplevelser.

Traditionen tro har jeg flettet lidt julemagi ind i talen. Som et julehjerte med håb, styrke og taknemmelighed. Hvis I kan genkende en linje fra en julekalendersang, så er det bare op med hånden!

Årets tema handler om den store styrke som findes i forskellighed og også lidt om naturens love. Og lad os starte der - med naturens love. Der er lidt vej hen til min pointe, men hæng i, så giver det hele mening.
Jeg har undervist i fysik/kemi i mange år, og noget, der altid har fascineret mig, er forskellen på en naturlov og det, der er menneskeskabt.

Naturens love har vi ikke indflydelse på. Det er fænomener, som skabt af naturens kraft. Og det er det kraftigste vi har på jorden og i universet.

Fx gravitation, som vi også kalder tyngdekraft. To genstande med en masse tiltrækkes af hinanden og den genstand som vejer mest, "trækker" i den anden genstand.

Den genstand som vejer mest, er som regel jorden, og derfor vil alle genstande falde mod jorden, hvis vi slipper genstanden. Jorden "trækker" genstanden til sig. Det fænomen er naturskabt.

Et andet eksempel er loven om lysets hastighed: Intet kan bevæge sig hurtigere end lyset i vakuum, altså i et lufttomt rum.

Et tredje eksempel er termodynamikkens første lov, som beskriver, at energi ikke kan skabes eller ødelægges, kun omdannes. Vi kan altså ikke skabe energi, som ikke fandtes i forvejen. Vi kan omdanne energi fra en energiform til en anden, og det gør vi faktisk hele tiden.

Et godt eksempel er, når vi skal synge lige om lidt. Sang er fyldt med energi – og hvis I spørger mig, den rigtig gode og magiske energi. Men det er ikke energi, der skabes, men det er energi, der omdannes fra en anden energiform. Og i dette tilfælde, vil det højst sandsynligt være energien fra den morgenmad, vi tidligere har indtaget.

Alle disse eksempler er naturlove, som vi mennesker ikke har skabt. Vi kan ikke ændre disse love, da de er hævet over, hvad mennesker kan gøre.

Og omvendt, alt, der er skabt af mennesker, er ikke en naturlov. Det er menneskelig konstruktion og dermed menneskeskabt. Og alt der er menneskeskabt kan ændres. Jeg gentager det lige, fordi det er det her, som er min pointe. Alt, der er menneskeskabt, kan ændres. Og det er så vigtigt at huske på.

Vi skal selvfølgelig ikke ændre for ændringens skyld, men indimellem er det værd at udfordre det, der er menneskeskabt.

Jeg vil komme med et par eksempler.

Hvis en teenager føler sig utryg i et fællesskab, er det ikke en naturlov. Det er menneskeskabt. Og det betyder, at vi kan gøre det anderledes. Det er ikke nødvendigvis nemt at ændre det, men vi er nødt til at huske på, at det kan ændres, og at vi skal blive ved med at forsøge.

Fattigdom er heller ikke en naturlov. Det er også menneskeskabt.

Det samme gælder for fx ensomhed og racisme. Vi kan ændre det sammen.

Hvis vi mennesker skal ændre verden, hvad har den så brug for?

"Lille store verden. Herfra hvor jeg står, tror jeg kun, at det er kærlighed du ønsker dig til næste år" (Juleønsket)

Ja, selv Busses Skole er menneskeskabt og ikke en naturlov. Og vi udvikler og former Busses Skole sammen, og jeg vil gerne sige jer tak, fordi I er med til at gøre vores skole til sådan en skøn skole.

En særlig tak til elevrådet, som bruger elevdemokratiet til at forme skolen i en endnu bedre retning. I laver et stort stykke arbejde og det sætter vi pris på.

Og til jer alle, I er nogle seje unge mennesker, og jeg håber, at I aldrig glemmer, at alt, der er menneskeskabt, kan ændres, hvis I kæmper hårdt nok for det. I kan tænke:

"Mens vi går gennem gaderne. Så ved vi alt kan ske. Vi bryder barrikaderne." (Tvillingerne og Julemanden)

I kan bryde de menneskeskabte barrikader. Vi kan bryde de menneskeskabte barrikader sammen.

Dette bringer mig videre til næste tema; forskellighed. Forskellighed i et fællesskab er en styrke, fordi vi lærer af hinanden. Det er netop, når vi er forskellige – i tanker, udseende og interesser – at vi får nye idéer og oplever ting, vi ellers aldrig ville have oplevet.

Det gør fællesskabet mere spændende og hjælper os med at forstå verden bedre.

Hvis alle var ens, ville det være kedeligt.

Men når vi er forskellige, reagerer vi også forskelligt. Og det kan nogle gange føre til konflikter.

Når vi bliver kede af det, vrede eller frustrerede, er det nemt at tro, at den anden eller de andre er problemet - og langsomt se dem som en fjende. Det er menneskeligt og helt naturligt at vælge den nemme løsning.

Men i stedet for at skabe et fjendebillede, kan vi gøre noget andet. Det kræver lidt mere af os, men det kan godt betale sig, fordi det kan skabe mere forsoning.

Vi skal spørge os selv: Hvad vil den anden med det her? Hvad er den andens hensigt? Hvad var intentionen bag handlingen? Kom den fra et godt sted, men blev misforstået? Kom den fra et tarveligt sted, og i så fald, hvorfor havde den anden behov for at være tarvelig?

Og husk, at lige meget hvor meget vi gætter på, hvad der fik den anden til at gøre, som de gjorde, så ved vi det ikke. Det ved kun den anden.

"Kun hvis du lytter, vil du forstå, venner, som taler et andet sprog" (Valdes Jul)

Langt de fleste gange, er der en grund, som man egentlig godt kan forstå, hvis bare man lytter efter og sætter sig ind i den andens sted.

Vi ved ikke hvad, den anden kæmper med. Vi kæmper alle med noget – både børn og voksne. Nogen mere end andre.

For ti år siden blev der lavet en norsk serie, som blev meget populær både i Norge, men også internationalt. Serien hedder SKAM, og den handler om ungdomslivet, sociale medier og hvor meget skam kan fylde hos os mennesker. Og hvor stor betydning skam har for den måde vi opfører os.

Noora var en af hovedpersonerne og hendes karakter skulle fortælle noget om balancen mellem at være et sårbart menneske og stærkt menneske.

Hun havde et citat hængende på sin væg på værelset, som er godt at have i baghovedet, særligt her ved juletid:

"Everyone you meet is fighting a battle you know nothing about. Be kind. Always."

Og på dansk: Alle du møder, kæmper en kamp, som du ikke kender til. Vær sød. Altid.

Vi ved aldrig, hvad andre kæmper med, for vi er alle forskellige, men med venlighed og ordentlighed kan vi komme langt.

Vi er lidt ligesom snefnug. Ingen snefnug er ens. Der findes ikke to snefnug med samme struktur. Når vi alle er lige så forskellige som snefnuggene, bliver vores fællesskab mangfoldigt.

Bandet Gnags, som har lavet mange gode danske sange, som er en del af den danske sangskat, har blandt andet lavet sangene "de vilde kaniner" og "når jeg bliver gammel". Måske kender I dem?

Forsangeren Peter A.G. har altid forsøgt at ændre det menneskeskabte, som han var utilfreds med, gennem hans sange, og i en af hans sange, synger han:

"Længe leve mangfoldigheden!" og jeg kunne ikke være mere enig.

2026 bliver et år med nye kapitler. Det kan være svært at spå om, hvad de nye kapitler skal indeholde, men et kapitel er sikkert. Om kun et halvt år skal vi sige farvel til 9. årgang.

Det er altid vemodigt, både for jer og jeres lærere, men jeg håber I vil nyde den sidste tid på Busses Skole, og fortsætte med at være de gode forbilleder, som I er.

En anden ting som er sikkert, er, at vi sammen skal fortsætte med at skabe en skole, hvor forskellighed er en styrke, og hvor vi husker, at fællesskab ikke handler om at være perfekt – men om at være der for hinanden.

Så kære bussebørn. Husk disse to ting:

1. Alt menneskeskabt kan ændres, for det er skabt af mennesker.
2. Vær venlig overfor forskellighed. Du ved ikke hvad andre kæmper med.

Julen er nær, og jeg håber at julefreden vil sænke sig for jer alle – både omkring jer, men også som en følelse indeni.

Glædelig jul til jer alle og godt nytår!